

Dosarul nr. 3ra-688/22
2-20108531-01-3ra-12072022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud: V.Ciurac)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: Gh.Mîra, A.Bostan, Gr.Dașchevici)

Î N C H E I E R E

14 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu
Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, la acțiunea în obligare depusă de Raisa Captari către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea în tot a actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea autorității publice de a emite un act administrativ individual favorabil, de recalculare și achitare a pensiei,

împotriva deciziei din 5 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, a fost casată parțial hotărârea din 3 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și a fost emisă o altă decizie în partea casată,

c o n s t a t ă :

La data de 4 septembrie 2020 Raisa Captari a depus cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea în tot a actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea autorității publice de a emite un act administrativ individual favorabil, de recalculare și achitare a pensiei.

În motivarea acestei acțiuni, Raisa Captari a indicat că începând cu 12 martie 2016 a beneficiat de pensie parțială pentru limita de vârstă pentru un stagiul de cotizare realizat până la 1 ianuarie 1999 de 21,4 ani și după 1 ianuarie 1999 de 6,8 ani, confirmând în total 28,1 ani, necesar fiind de 30 ani pentru o pensie integrală.

Pensia a fost calculată pe baza coeficientului individual al salariului de 1,52392 pentru o perioadă mai favorabilă de 60 luni consecutive, în baza certificatelor de salariu prezentate din ultimii 15 ani de muncă până la 1 ianuarie 1999 și din venitul mediu lunar asigurat realizat după 1 ianuarie 1999 - de 2069,73 lei și a constituit după indexarea de la 1 aprilie 2016 - 1060 lei lunar.

A menționat că la determinarea stagiului de cotizare realizat până la 1 ianuarie 1999, au fost incluse toate perioadele de activitate confirmate prin înscrierile din carnetul de muncă, iar pentru perioada de după 1 ianuarie 1999 doar cele confirmate prin datele din contul personal, și anume perioada de activitate la SRL „CBS-AXA”.

Aici, reclamanta a specificat că perioada de activitate realizată la SA „Agroconservit”, de la 1 ianuarie 1999 până la 13 noiembrie 2001, nu a fost inclusă în stagiul de cotizare, deoarece instituția nominalizată nu a prezentat declarația REV-5 A pe numele acesteia.

În opinia sa, datele respective sunt eronate, deoarece instituția a prezentat declarația REV-5, or, nu sunt probe care demonstrează neprezentarea de către instituție a declarației menționate.

Reclamanta a înaintat în adresa pârâtei cerere, solicitând recalcularea pensiei și încasarea diferenței, însă prin răspunsul nr.C-361/17, i-a fost comunicat să se adreseze la Arhiva Națională pentru solicitarea certificatului cu privire la salariu, care ar putea servi drept temei pentru revizuirea dosarului de pensionare.

Între timp, la data de 23 iulie 2019 Casa Națională de Asigurări Sociale a expediat Ministerului Sănătății și Protecției Sociale un răspuns prin care a comunicat că, în baza cererii de recalculare depuse de solicitantă la data de 27 februarie 2018 și a prezentării suplimentare a certificatului de arhivă nr.3690 din 24 august 2017 (despre salariul pentru anii 1999-2001), începând cu data de 1 martie 2018, pensia a fost recalculată pe baza noului venit mediu lunar asigurat – 1734,79 lei, luând în considerare stagiul total de cotizare de 31 ani cuantumul căreia constituia 1 177,98 lei, iar după indexarea de la 1 aprilie 2018 – 1 255,73 lei.

Ulterior a fost valorificat venitul asigurat al solicitantei, luând în calcul la stabilirea pensiei reclamantei începând cu 1 aprilie 2019 în sumă de 2 016,52 lei lunar.

Reclamanta a mai relatat că după emiterea răspunsului și efectuarea modificărilor în baza actului, certificatului de arhivă, care a demonstrat stagiul de cotizare al reclamantei, nu a fost efectuat calculul perioadei anterioare stabilirii pensiei, pentru încasarea diferenței între pensia real încasată și pensia recalculată pentru o perioadă de 30 luni calendaristice.

Astfel, calculul efectuat constituia la 12 martie 2016, începutul achitării pensiei în mărime de 1 132 lei, după recunoașterea certificatului din arhivă (anii 1999-2001), pensia s-a stabilit în mărime de 2 016 lei. Adică s-a majorat cu 884 lei diferența.

Din cauza calculării greșite nu i s-a achitat suma de 21 216 lei, începând cu 3 decembrie 2016 până la 1 aprilie 2018, adică pentru 24 luni, câte 884 lei.

Având în vedere că din 1 ianuarie 2020 pensia reclamantei a fost recalculată din nou, micșorându-se fără careva temei legal cu 200 lei, Raisa Captari întru apărarea drepturilor sale, la data de 7 august 2020 s-a adresat cu cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale pentru încasarea diferenței calculate.

Prin răspunsul nr. C-1710/20 din 20 august 2020, reclamantei i-a fost comunicat că temei legal pentru a include venitul pentru perioada 1999-2000, confirmat prin certificatul cu privire la salariu nr. 3690 din 24 august 2017 eliberat de Arhiva Națională nu este, motiv pentru care a fost depusă prezenta acțiune în obligare.

Raisa Captari a solicitat recunoașterea ilegalității refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale din 20 august 2020 și obligarea pârâtei de a-i achita diferența dintre pensia încasată de la 12 martie 2016 până la data punerii în executare a hotărârii conform calcului.

Prin hotărârea din 3 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea în contencios administrativ depusă de Raisa Captari a fost admisă, fiind obligată Casa Națională de Asigurări Sociale de a emite actul administrativ individual prin care să efectueze recalcularea și achitarea pensiei Raisaei Captari, începând cu 1 aprilie 2016, cu includerea în stagiul de cotizare a venitului asigurat pentru perioada 1999-2001, luându-se în considerare certificatul nr.3690 din 24 august 2017.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la data de 7 iunie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel, care ulterior la data de 25 noiembrie 2021 a fost completat cu motivare, solicitând admiterea apelului, casarea actului judecătoresc contestat și emiterea unei decizii noi, de respingere a acțiunii.

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani a pronunțat dispozitivul hotărârii contestate la data de 3 iunie 2021 (f.d.47), iar hotărârea motivată a fost notificată apelantei Casa Națională de Asigurări Sociale în data de 22 noiembrie 2021 (f.d.52). Astfel, depunerea apelului nemotivat în data de 7 iunie 2021 (f.d.45) cât și motivarea acestuia prezentată la data de 25 noiembrie 2021 (f.d.54) sunt în termen.

Prin decizia din 5 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, a fost casată parțial hotărârea din 3 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și a fost emisă o altă decizie în partea casată, prin care a fost modificată data recalculării pensiei Raisaei Captari, începând cu data de 1 martie 2018. În rest, hotărârea din 3 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani a fost menținută fără modificări.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că deși agentul economic SA „Agroconservit” nu a prezentat pentru perioada 1999-2000 informația privind salariul din care au fost achitate contribuții de asigurări sociale, aceste circumstanțe nu sunt suficiente pentru a refuza includerea în calculul pensiei a certificatului de salariu eliberat de Arhiva Națională a RM, pentru perioada 1999-2001. Or, informația prezentată de către Arhiva Națională a Republicii Moldova, prin care a fost confirmată perioada și salariul de care a beneficiat reclamanta Raisa Captari în cadrul SA „Agroconservit”, urmează a fi luată în considerare de către Casa Națională de Asigurări, la momentul recalculării pensiei.

Argumentele apelului precum că acțiunea în obligare depusă de Raisa Captari urma a fi respinsă, deoarece SA „Agroconservit” nu a prezentat informații privind venitul (salariul) din care au fost achitate contribuțiile de asigurări sociale pentru perioada anilor 1999-2000, acestea au fost respinse. Or, inacțiunile angajatorului la executarea atribuțiilor stabilite de legislația în vigoare nu pot fi imputate salariatului.

În speță, prima instanță just a stabilit că reclamanta a probat în totalitate existența stagiului de activitate și cotizare pentru perioada 1999-2001, iar Casa Națională de Asigurări Sociale nu poate refuza în recalcularea pensiei invocând acest motiv formal.

În același timp, cu referire la pretenția reclamantei de a obliga Casa Națională de Asigurări Sociale de a efectua recalcularea pensiei începând cu data de 1 aprilie

2016, instanța de apel a constatat că prima instanța greșit a dispus admiterea acesteia în sensul formulat.

Or, în conformitate cu prevederile art. 33 alin. (5) din Legea nr. 156/1998, noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale. În cazul transferării la altă categorie de pensie prevăzută de prezenta lege, termenul de transfer se stabilește conform art.11 alin.(2).

La caz, Raisa Captari s-a adresat către Casa Teritorială de Asigurări Ciocana cu cerere privind reexaminarea pensiei la data de 27 februarie 2018. Prin urmare, recalcularea pensiei urma a fi efectuată începând cu data de 1 martie 2018, dar nu de la data de 1 aprilie 2016, după cum incorect a stabilit instanța de fond. Aceste circumstanțe au dus la casarea parțială a hotărârii din 3 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în partea stabilirii datei de recalculare a pensiei.

La data de 7 aprilie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 5 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, iar la data de 24 iunie 2022 a prezentat motivarea recursului, solicitând admiterea acestuia, casarea actului judecătoresc ce constituie obiectul prezentului recurs cu pronunțarea unei noi decizii.

În motivarea recursului, recurenta a invocat dezacordul cu actul judecătoresc contestat, considerându-l neîntemeiat prin faptul că au fost aplicate eronat normele de drept material, precum și nu au fost constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei.

În acest context, Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat că la calculul stagiului de cotizare au fost incluse toate perioadele confirmate de carnetul de muncă și extrasul din contul personal din care au fost achitate contribuții de asigurări sociale și alte acte ce confirmă venitul asigurat (certIFICATE de salariu).

La rândul său, perioada de activitate indicată în carnetul de muncă de la 1 ianuarie 1999 până la 13 noiembrie 2001, la SA „Agroconservit”, nu a fost luată în considerație la calcularea pensiei, inițial, deoarece acesta nu se regăsea la contul personal al intimatei.

Recurenta a indicat că la data de 27 februarie 2018 intimata s-a adresat către Casa Teritorială de Asigurări Ciocana cu o cerere privind recalcularea pensiei, fiind prezentat suplimentar un certificat de salariu cu nr.3690 din 24.08.2017, eliberat de Arhiva Națională a RM, pentru perioada 1999-2001, activitate în cadrul SA „Agroconservit”, iar începând cu 1 martie 2018 pensia intimatei a fost recalculată pe baza noului venit mediu lunar asigurat, luând în considerație stagiul total de cotizare de 31 ani.

Ulterior recalculării pensiei, dosarul de pensionare al intimatei a fost transmis Direcției competente pentru verificarea corectitudinii recalculului efectuat de Casa Teritorială, iar în urma examinării suplimentare a dosarului de pensionare a intimatei, și anume a certificatului de salariu depus suplimentar pentru recalcularea pensiei în corespundere cu declarațiile REV-5 și REV-5A pe suport de hârtie, prezentate de către SA „Agroconservit”, s-a constatat că agentul economic pentru perioada 1999-2000 nu a prezentat informația privind venitul (salariul) din care au fost achitate contribuțiile de asigurări sociale.

În acest context, organul de asigurări sociale în corespundere cu art.7 al Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii și pct.69 din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165/2017 în coroborare cu Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, a refuzat includerea în calculul pensiei a certificatului de salariu eliberat de Arhiva Națională a RM pentru perioada 1999-2001.

La data de 13 iulie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului Raisa Captari copia motivării recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 5 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

Corespondența nu a fost recepționată de către intimată din motive ce nu depind de voința instanței de apel – pentru că destinatarul nu s-a prezentat la oficiul poștal pentru a o ridica, ceea ce se confirmă prin informația corespunzătoare anexată la dosar, din care rezultă că plicul a rămas nereclamat.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată în data de 5 aprilie 2022 (f.d.91), fiind notificată recurentei Casa Națională de Asigurări Sociale în data de 20 iunie 2022 (f.d.103).

Astfel, depunerea recursului nemotivat la data de 7 aprilie 2022 (f.d.106), cât și motivarea acestuia prezentată la data de 24 iunie 2022 (f.d.108) sunt în termen.

Examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră drept inadmisibil.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din același cod, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de

a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne decizia instanței de apel contestată într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție dispune:

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Nicolae Craiu

Aliona Miron